

ZASADY DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH I SPOSOBÓW SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Edukacja zdrowotna – klasy IV–VIII

1. Zasady ogólne

Wymagania edukacyjne oraz sposoby sprawdzania osiągnięć ucznia z edukacji zdrowotnej dostosowuje się do jego indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych oraz możliwości. Dostosowanie stosuje się zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz, gdy uczeń posiada odpowiednią dokumentację, z zawartymi w niej zaleceniami.

O konkretnym sposobie dostosowania nie decyduje sama nazwa rozpoznania lub trudności. Uczniowie o podobnym rozpoznaniu mogą potrzebować różnych form wsparcia. Nauczyciel dobiera dostosowania do rzeczywistych potrzeb ucznia, obserwacji jego funkcjonowania oraz zaleceń wynikających z dokumentacji.

Dostosowanie nie oznacza automatycznego obniżenia wymagań ani oceny. Jego celem jest umożliwienie uczniowi wykazania opanowanych wiadomości i umiejętności w sposób adekwatny do jego możliwości. W uzasadnionych przypadkach dostosowaniu może podlegać także poziom złożoności i sposób realizacji wymagania, jeżeli wynika to z indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego lub innych obowiązujących ustaleń.

2. Dostosowania wspólne – możliwe do zastosowania zależnie od potrzeb ucznia

- formułowanie krótkich, jednoznacznych poleceń oraz dzielenie poleceń wieloetapowych na mniejsze części;
- upewnianie się, czy uczeń rozumie polecenie; w razie potrzeby powtórzenie, przeformułowanie lub pokazanie przykładu;
- wydłużenie czasu na wykonanie zadania lub zmniejszenie presji czasu;
- ograniczenie liczby zadań przy zachowaniu możliwości sprawdzenia kluczowych wiadomości i umiejętności;
- dzielenie materiału na mniejsze partie oraz częstsze powtórzenia i podsumowania;
- wykorzystywanie schematów, ilustracji, piktogramów, tabel, map pojęć, słów-kluczy i innych pomocy wizualnych;
- umożliwienie odpowiedzi w formie najlepiej pozwalającej uczniowi wykazać wiedzę: ustnej, pisemnej, praktycznej, graficznej lub z wykorzystaniem materiałów pomocniczych;
- stosowanie pytań pomocniczych i naprowadzających, gdy nie zmienia to istoty sprawdzanej umiejętności;
- ograniczenie konieczności przepisywania obszernych treści z tablicy lub prezentacji;
- jasne określanie kryteriów zadania, projektu lub doświadczenia edukacyjnego;
- umożliwienie pracy w spokojniejszym miejscu lub ograniczenie bodźców, jeżeli jest to organizacyjnie możliwe i potrzebne;
- wzmacnianie samodzielności, postępu i skutecznych strategii uczenia się.

3. Dostosowanie w zależności od rodzaju trudności i potrzeb

Poniższe rozwiązania są przykładami. Nie stanowią automatycznego zestawu przypisanego do określonej diagnozy. Nauczyciel wybiera wyłącznie te dostosowania, które odpowiadają indywidualnym potrzebom ucznia.

Obszar potrzeb / trudności	Przykładowe dostosowania
----------------------------	--------------------------

Trudności w koncentracji uwagi, impulsywność, nadrucliwość	krótkie polecenia; jedno zadanie na raz; dzielenie pracy na etapy; przypomnienie celu zadania; ograniczenie rozpraszaczy; możliwość krótkiej zmiany aktywności; częsta informacja zwrotna; dodatkowe sprawdzenie, czy polecenie zostało usłyszane i zrozumiane; unikanie obniżania oceny wyłącznie za trudności organizacyjne niezwiązane z ocenianą wiedzą.
Trudności w czytaniu i pisaniu	czytelne, krótsze polecenia; możliwość przeczytania polecenia przez nauczyciela; dodatkowy czas; ograniczenie obszernych wypowiedzi pisemnych; preferowanie odpowiedzi ustnej, wyboru, dobierania, uzupełniania lub pracy na materiale graficznym, gdy forma pisemna nie jest celem; nieobniżanie oceny merytorycznej za błędy ortograficzne lub graficzne, jeśli nie są przedmiotem oceny.
Wolniejsze tempo pracy i przetwarzania informacji	wydłużenie czasu; zmniejszenie liczby przykładów przy zachowaniu kluczowych treści; więcej czasu na odpowiedź; dzielenie zadań na etapy; wcześniejsze wskazanie najważniejszych pojęć; możliwość korzystania ze słów-kluczy i schematu.
Trudności w rozumieniu pojęć abstrakcyjnych i złożonych zależności	konkretyzowanie treści; przykłady z życia codziennego; ograniczenie wieloznacznych i metaforycznych sformułowań; wizualizacja; przechodzenie od rozpoznawania i wyboru do samodzielnego wyjaśniania; analizowanie krótkich, konkretnych przypadków.
Trudności poznawcze wymagające istotniejszego dostosowania programu	koncentracja na kluczowych, funkcjonalnych wiadomościach i umiejętnościach; ograniczenie poziomu abstrakcji; prostszy język; częste powtórzenia; modelowanie sposobu wykonania; wybór spośród możliwości; zadania praktyczne i sytuacyjne; stopniowanie pomocy. Zakres i poziom wymagań dostosowuje się zgodnie z indywidualną dokumentacją ucznia.
Trudności w komunikacji i formułowaniu wypowiedzi	dodatkowy czas na odpowiedź; pytania krótkie i konkretne; możliwość odpowiedzi pojedynczymi słowami, krótkimi zdaniami, wskazaniem, wyborem, schematem lub materiałem graficznym, jeżeli pozwala to sprawdzić daną umiejętność; nieprzerywanie odpowiedzi z powodu wolniejszego tempa wypowiedzi.
Trudności emocjonalne, lęk, silny stres w sytuacji oceniania	przewidywalna forma sprawdzania; jasne kryteria; możliwość odpowiedzi w mniej obciążającej formie; ograniczenie publicznego odpytywania, jeśli nasila ono trudności; spokojna informacja zwrotna; w razie potrzeby podział sprawdzania na krótsze części.
Trudności w funkcjonowaniu społecznym i rozumieniu sytuacji społecznych	analiza konkretnych scenek i przypadków; jednoznaczne wyjaśnianie zasad; modelowanie właściwych reakcji; stosowanie prostych schematów typu „sytuacja – możliwe działanie – skutek – gdzie szukać pomocy”; unikanie oceniania samej spontaniczności wypowiedzi lub zachowania społecznego.
Szczególne uzdolnienia lub szybkie tempo pracy	zadania rozszerzające i problemowe; analiza kilku źródeł; samodzielne poszukiwanie rozwiązań; tworzenie materiałów edukacyjnych; pogłębione uzasadnianie i transfer wiedzy do nowych sytuacji, bez zwiększania wyłącznie liczby rutynowych zadań.

4. Dostosowanie form sprawdzania osiągnięć na edukacji zdrowotnej

Forma	Możliwe dostosowanie
Odpowiedź ustna	możliwość wydłużenia czasu; pytania pomocnicze; krótsze pytania; wykorzystanie ilustracji, schematu lub słów-kluczy; w uzasadnionych przypadkach zastąpienie rozbudowanej wypowiedzi serią krótkich odpowiedzi.

Quiz / karta pracy / krótka praca pisemna	czytelny układ; ograniczona liczba zadań; krótkie polecenia; większa ilość miejsca; zadania P/F, wybór, dobieranie, porządkowanie, uzupełnianie; dodatkowy czas.
Analiza przypadku	krótszy opis sytuacji; wyróżnienie najważniejszych informacji; pytania etapami: „Co się dzieje?”, „Co jest problemem?”, „Co można zrobić?”, „Kogo poprosić o pomoc?”.
Zadanie praktyczne	demonstracja lub przykład; podział czynności na etapy; lista kroków; możliwość powtórzenia instrukcji; ocena przede wszystkim prawidłowości i bezpieczeństwa działania.
Projekt / prezentacja / plakat / infografika	dostosowanie zakresu i formy; możliwość korzystania z szablonu, planu, grafiki i słów-kluczy; jasne kryteria; ocenianie treści i zastosowania wiedzy, a nie sprawności technicznej, jeśli nie jest ona celem.
Praca w grupie	dobór konkretnej roli odpowiadającej możliwościom ucznia; jasne określenie zadania; ocenianie indywidualnego wkładu możliwego do ustalenia.
Doświadczenie edukacyjne	możliwość prostszej formy rezultatu przy zachowaniu celu edukacyjnego; etapowanie pracy; wsparcie organizacyjne; możliwość podsumowania ustnego, graficznego lub za pomocą krótkich zdań.

5. Dostosowanie oceniania

- Ocena odnosi się do stopnia opanowania wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych z uwzględnieniem zastosowanego dostosowania.
- Nie ocenia się trudności wynikających bezpośrednio z indywidualnych potrzeb ucznia, jeżeli nie są one przedmiotem sprawdzania, np. tempa pisanie, ortografii, estetyki pisma czy rozbudowania wypowiedzi, gdy celem jest sprawdzenie wiedzy zdrowotnej.
- Korzystanie z uzgodnionych pomocy, wydłużonego czasu, uproszczonej instrukcji lub pytań naprowadzających nie może samo w sobie obniżać oceny.
- Przy ustalaniu oceny uwzględnia się przede wszystkim poprawność merytoryczną, rozumienie kluczowych treści, zastosowanie wiedzy w praktyce oraz stopień samodzielności odpowiedni do zastosowanego dostosowania.
- Uczeń nie jest oceniany za ujawnianie prywatnych informacji dotyczących zdrowia, sytuacji rodzinnej, emocji, wyglądu, stylu życia ani osobistych doświadczeń.